บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์ของโลกมีการเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ประเทศไทยก็มิได้นิ่งนอนใจเพราะกำลังอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 3 โดยมุ่งพัฒนากำลังคนเพื่อเป็นแรงงานที่สำคัญของประเทศ ในอันที่จะเพิ่มรายได้ประชาชาติให้สูงขึ้น การที่จะพัฒนาประเทศให้มีผลผลิตสูงจึงต้องคำนึงถึงทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) ให้เป็นผู้ที่มีพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง กระทรวงสาธารณสุข จะต้องรับผิดชอบวางแผนงานเพื่อส่งเสริมสุขภาพของประชาชนให้ทั่วถึงให้ทุกครอบครัวปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทรัพยากรมนุษย์ที่มีสุขภาพอนามัยดีก็จะเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ สามารถรับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีที่สุดเป็นผลเมืองดีต่อประเทศชาติ

ในทางกลับกันประเทศชาติจะพัฒนาไปไม่ได้ ถ้าประชาชนในชาติยังมีสุขภาพไม่แข็งแรงสมบูรณ์ มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนย่อมทำให้ขาดความสามารถที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ ปัญหาสุขภาพของประชาชนนี้จึงนับเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของชาติโดยส่วนรวม จากสถิติปี พ.ศ.2509 พบว่ามีผู้ป่วยโรคต่าง ๆ มารับการตรวจรักษาดังต่อไปนี้[1] วัณโรค 24,982 คน กามโรค 36,601 คน มาเลเรีย 64,101 คน โรคเรื้อน 48,410 คน โรคไข้เลือดออก 5,816 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยด้วยโรคติดต่อและโรค

---

[1] กระทรวงสาธารณสุข, อนุสรณ์สาธารณสุข ครบรอบ 25 ปี แห่งการสถาปนากระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2485-2510 (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี 2511), หน้า 40.

อื่น ๆ อีกเป็นอันมาก การสูญเสียชีวิตก็ดี ตลอดจนการเจ็บป่วยย่อมหมายถึงการสูญเสียกำลังทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นกิจการสาธารณสุขจึงเป็นกิจการสำคัญของประเทศอย่างหนึ่ง ที่จะแก้ปัญหาเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ และส่งเสริมสุขภาพของประชาชน กิจการสาธารณสุขจะดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ ก็ต้องอาศัยแพทย์และพยาบาล ความสำคัญของแพทย์มีมากเพียงใด ความสำคัญของพยาบาลก็มีอยู่ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จะมีแต่แพทย์หรือพยาบาลเพียงฝ่ายเดียวหาได้ไม่ ดังนั้นเพื่อให้บริการสาธารณสุขดำเนินไปด้วยดี ช่วยจัดปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนในชาติ พยาบาลจึงมีความจำเป็น และมีความสำคัญต่อสังคมเพิ่มขึ้น

กิจการในด้านการสาธารณสุข ขยายตัวออกไปมากขึ้น มีทั้งด้านการป้องกัน การรักษา และส่งเสริมสุขภาพอนามัย ปรากฏว่าพยาบาลต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือประสานงานกับแพทย์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในทีมอนามัยอยู่ทุกส่วนของงาน อาจกล่าวได้ว่าไม่มีงานสาธารสุขใดที่พยายาลไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลก็จะขยายเพิ่มมากขึ้นด้วยเป็นเงาตามตัว อัตราความต้องการพยาบาลก็ย่อมเพิ่มขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม

ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมในปัจจุบัน เช่นอัตราการเกิดของประชากรมีอัตราค่อนข้างสูง แต่อัตราการตายกลับลดลง ทำให้ประชากรของประเทศเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เป็นประชากรออนวัย ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 45[2] ความต้องการบริการอนามัยทางด้านแม่และเด็กก็จะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ จากการอพยพโยกย้ายที่อยู่จากชนบทเข้ามาสู่ตัวเมืองเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาการแออัดในที่ชุมนุมชน โอกาสที่จะเกิดโรคติดต่อต่าง ๆ ได้ง่าย นอกจากนี้จากภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ในปัจจุบัน เช่นการแย่งที่ทำกิน ภาวะค่าครองชีพสูง ทำให้อารมณ์ของประชาชนอยู่ในภาวะตึงเครียด เป็นสาเหตุให้เกิดโรคเรื้อรังต่าง ๆ

---

[2]กระทรวงสาธารณสุข, สถิติสาธารณสุขประเทศไทย (กองสถิติพยากรณ์ชีพ สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, 2512), หน้า 1-2.

เช่น โรคหัวใจ โรคความดันโลหิต โรคประสาท และโรคจิตเพิ่มมากขึ้น การขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมมีการประดิษฐ์คิดค้นวัตถุต่าง ๆ ขึ้นมากมาย สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุให้พลเมืองได้รับอันตรายต่าง ๆ เช่น แกสพิษจากโรงงาน อุบัติเหตุจากเครื่องจักรเครื่องยนต์ อุบัติเหตุบนท้องถนนไอเสียจากรถยนต์ อันตรายจากการใช้ยาฆ่าแมลง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมเกิดเป็นปัญหาสาธารณสุขแทบทั้งสิ้น บทบาทและหน้าที่ของพยาบาล จำเป็นต้องขยายกว้างขวางออกไปให้รับกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ยิ่งไปกว่านั้น จากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลส่งให้จำนวนผู้ป่วยในโรงพยาบาล มีอัตราสูงขึ้น ก็มีผลให้หน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลในโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

หน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาล อันได้แก่ "การให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตผู้ป่วย การบรรเทา ความเจ็บป่วย และทุกข์ยากของผู้ป่วย การส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วย"[3] ความรับผิดชอบนี้พยาบาลจะต้อง ดูแลรับผิดชอบผู้ป่วยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาของผู้ป่วย โดยพยาบาลจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของผู้ป่วยแต่ละคน หาทางช่วยเหลือให้เหมาะสมกับความต้องการนั้น ๆ ด้วยการบริการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักวิชา เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยหายคืนสู่สภาพปกติ ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลในสังคมปัจจุบัน มีการขยายกว้างทั้งปริมาณและการกระทำซึ่งพยาบาลจะต้องปรับปรุงและพัฒนาวิชาชีพให้เหมาะสม กับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในปัจจุบัน

สภาพการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาล งานพยาบาลเป็นงานบริการที่จะต้องดำเนินติดต่อกันตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดเวลาปฏิบัติงานพยาบาลจะต้องคอยสังเกตอาการวิเคราะห์อาการ และประเมิน ความต้องการของผู้ป่วย เพื่อสนองความต้องการของผู้ป่วยแต่ละคน นอกจากนั้นพยาบาลจะต้องทำทุก ๆ สิ่งที่จำเป็น แก่สวัสดิภาพของผู้ป่วยในความอารักขาโดยไม่จำกัดเวลาหรือแรงงานที่จะใช้ในบริการนั้น ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่กำลังต้องการ

---

[3] Judith G. Whitaker, "The Changing Role of the Professional Nurses in the Hospital," American Journal of Nursing, LXII (February, 1962), p.65.

ความช่วยเหลือ จะเห็นได้ว่างานพยาบาล เป็นงานที่หนักทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด ทั้งยังต้องเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดจากการติดโรคร้ายจากผู้ป่วยได้ง่าย งานพยาบาลจึงเป็นงานที่ผู้ปฏิบัติ จะต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง รัก และ พอใจ ในงานอย่างแท้จริง

ในการปฏิบัติงานพยาบาล พยาบาลทุกคนย่อมมีความต้องการให้งานที่ตนปฏิบัติบรรลุผลสมความมุ่งหมาย แต่ในการปฏิบัติงานนั้น ก็ย่อมจะต้องมีอุปสรรค ในการทำงานและมีปัญหาในด้านการบริหาร เกิดขึ้นได้เสมอ มากบ้างน้อยบ้างตามแต่สถานการณ์ ปัญหาต่าง ๆ ที่มักจะเกิดขึ้นได้ นอกจากสภาพการทำงานในหน้าที่ของพยาบาลแล้ว ก็ได้แก่ ความไม่สะดวกสบายในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของที่ทำงาน ไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับพยาบาล จำนวนพยาบาลไม่สมดุลย์ กับจำนวนผู้ป่วย นอกจากนี้อาจมีปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากสัมพันธภาพในการทำงาน อันเกี่ยวเนื่องมาจากเพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา รายได้สวัสดิการ ความมั่นคงปลอดภัย ความก้าวหน้า ตลอดจนศักดิ์ศรีในวิชาชีพ ถ้าพยาบาลไม่ได้รับการสนองตอบตามความต้องการของตนแล้ว ก็ย่อมจะมีความเบื่อหน่ายในการทำงาน สมรรถภาพในการทำงานเสื่อม ไม่พอใจที่จะทำงานในสถานที่นั้น ๆ หรืออาจจะไม่พอใจที่จะทำงานในวิชาชีพพยาบาลต่อไป จากรายงานเรื่องพยาบาลไทยไปทำงานต่างประเทศ กับปัญหาการขาดแคลนพยาบาลซึ่งเขียนโดยคุณ สุธีรา อายุวัฒน์[4] ได้อ้างถึงผลการวิจัยเรื่อง "ทำไมพยาบาลไทยจึงละทิ้งบ้านเกิดไปทำงานที่สหรัฐอเมริกา" พบว่าสาเหตุใหญ่ที่พยาบาลไปต่างประเทศ จากการศึกษานี้พอสรุปได้คร่าว ๆ ว่า เกิดจากไม่พอใจในการปฏิบัติงาน และลักษณะของการทำงานในประเทศไทย เหตุผลทางเศรษฐกิจ เหตุผลส่วนตัว ต้องการศึกษาต่อ ได้รับความกดดันจากเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น เมื่อพยาบาล มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นขณะทำงาน ย่อมส่งผลให้เกิดความไม่

---

[4]สุธีรา อายุวัฒน์ "พยาบาลไทยไปทำงานต่างประเทศ กับปัญหาการขาดแคลนพยาบาล" วารสารสมาคมไทย-อเมริกัน, ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม, 2515), หน้า 38.

พอใจในงาน ปัญหาที่ตามมาก็คือ การลาออกจากงาน เพื่อไปทำงานต่างประเทศ ลาออกเพื่อเปลี่ยนอาชีพใหม่ หรือย้ายที่ทำงานใหม่ เกิดขึ้นเสมอ จากข้อมูลเกี่ยวกับ"แพทย์-พยาบาลไปต่างประเทศ" พ.ศ.2513-2514 รวบรวมโดย กองการพยาบาล[5] รายงานว่า ในปี 2514 มีพยาบาลเดินทางไปต่างประเทศทั้งสิ้น 376 คน ไปศึกษาดูงาน 9 คน ไปประกอบอาชีพ 284 คน ไปกิจธุระอื่น 83 คน เดินทางกลับเข้าประเทศ 281 คน คงอยู่ในต่างประเทศ 95 คน จากตัวเลขที่แสดงนี้ จะเห็นว่าพยาบาลเดินทางไปทำงานต่างประเทศมีตัวเลขค่อนข้างสูง และพยาบาลที่เดินทางกลับเข้า ประเทศ ส่วนใหญ่เท่าที่ทราบก็จะเดินทางออกไปต่างประเทศอีก ทำให้ประเทศไทย ซึ่งประสบปัญหาการขาดแคลนพยาบาลอย่างมากอยู่แล้ว มีปัญหาการขาดแคลนพยาบาลเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้บริหารงานพยาบาลควรพิจารณาหาทางป้องกัน แก้ไขปัญหาและอุปสรรค การปฏิบัติงานของพยาบาลให้ลดน้อยลง จะช่วยให้พยาบาลเกิดความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้น และจะปฏิบัติงานอยู่ในวิชาชีพสืบต่อไป

ในการปฏิบัติงานทั่วไป ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานก็จะมีความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จ ตามความมุ่งหมาย คนจะพอใจในงานที่ทำ เมื่องานนั้นให้ผลประโยชน์ ตอบแทน ทั้งทางด้านวัตถุ และด้านจิตใจ และสามารถสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของเขาได้ แต่จากทฤษฎีพฤติกรรมของ Maslow[6] ได้กล่าวว่า "มนุษย์ปกติโดยทั่วไป จะอยู่ในภาวะที่จูงใจอยู่ตลอดเวลา และการจูงใจนี้จะมีลักษณะขึ้น ๆ ลง ๆ และซับซ้อน แต่โอกาสที่มนุษย์จะประสบความพอใจโดยสมบูรณ์นั้นน้อยมาก และจะอยู่ในภาวะนั้นชั่วครู่เท่านั้น แล้วระดับความพอใจดังกล่าวก็จะจางลง เป็นเช่นนี้เรื่อย ๆ วนเวียนไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด" ดังนั้นผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารงานพยาบาล จำเป็นจะต้อง

---

[5]กองการพยาบาล ข้อมูลเกี่ยวกับแพทย์-พยาบาลไปต่างประเทศ พ.ศ.2513-2514 (กองการพยาบาล และ กองสถิติพยากรณ์ชีพ กรมสงเสริมสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข) หน้า 8-9.

[6]A.H. Maslow. Motivation and Personality (New York : Harper and Row, 1968), p.69.

ตื่นตัวอยู่เสมอ ที่จะต้องศึกษาให้ทราบว่าพยาบาลผู้ปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจ ในงานมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้หาวิธีการแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริมให้พยาบาลมีความพึงพอใจในงานยิ่ง ๆ ขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการป้องกัน มิให้พยาบาล เบื่อหน่ายในงาน ลาออกจากงาน เปลี่ยนงานอาชีพ หรือไปทำงานต่างประเทศ ดังที่เป็นปัญหาในวงการพยาบาลอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย ครั้งนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในงานของพยาบาลโดยส่วนรวมที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลระหว่าง

2.1 พยาบาลในโรงพยาบาลที่มีนักเรียนมาฝึกงานกับพยาบาลในโรงพยาบาลที่ไม่มีนักเรียนมาฝึกงาน

2.2 พยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐบาล กับพยาบาลในโรงพยาบาลของเอกชน

2.3 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ระหว่าง

- พยาบาลที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไปกับ 6-10 ปี
- พยาบาลที่ปฏิบัติงานระหว่าง 6-10 ปี กับ 1-5 ปี
- พยาบาลที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป กับ 1-5 ปี

ปัญหา

1. พยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร โดยส่วนรวมมีความพึงพอใจในงานหรือไม่

2. พยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลที่มีนักเรียนมาฝึกงานกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลที่ไม่มีนักเรียนมาฝึกงาน จะมีความพึงพอใจในงานแตกต่าง

กันหรือไม่

3. พยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐบาล กับพยาบาลในโรงพยาบาลของเอกชน จะมีความพึงพอใจในงานแตกต่างกันหรือไม่

4. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานจะมีส่วนทำให้ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาล แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยเรื่องความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้ คือ

1. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาล กรุงเทพมหานคร มีความเป็นไปในเชิงปฏิฐาน (Positive) กับตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้รวมกัน คือสภาพการทำงาน เพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา เงินเดือนและสวัสดิการ โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคงปลอดภัย และศักดิ์ศรีแห่งอาชีพ กล่าวโดยสรุปก็คือ พยาบาลในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจในงาน

2. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลที่มีนักเรียนมาฝึกงานกับพยาบาลในโรงพยาบาลที่ไม่มีนักเรียนมาฝึกงาน มีความแตกต่างกัน

3. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลของรัฐบาลกับพยาบาลในโรงพยาบาลของเอกชน มีความแตกต่างกัน

4. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาลมีความแตกต่างกันและไม่แตกต่างกันตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

4.1 พยาบาลที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป กับ 6-10 ปี มีความพึงพอใจในงานไม่แตกต่างกัน

4.2 พยาบาลที่ปฏิบัติงานระหว่าง 6-10 ปี กับ 1-5 ปี มีความพึงพอใจในงานแตกต่างกัน

4.3 พยาบาลที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป กับ 1-5 ปี มีความพึงพอใจในงานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากพยาบาลที่มีอยู่ในประเทศไทย มีหลายประเภท แต่ละประเภททำหน้าที่แตกต่างกันไป และได้รับการศึกษาอบรมแตกต่างกัน ถ้าจะศึกษากับพยาบาลทั้งหมดทุกประเภท อาจจะทำให้ผลของการศึกษาแตกต่างกันมาก ดังนั้นจึงจำกัดขอบเขตการศึกษาเฉพาะกลุ่มพยาบาลที่เรียกว่าพยาบาลระดับวิชาชีพ (Professional Nurse) ที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน (Basic Programe) หรือสูงกว่า ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลทั้งที่เป็นโรงพยาบาลที่มีนักเรียนพยาบาลมาฝึกงานและที่ไม่มีนักเรียนพยาบาลมาฝึกงาน รวมทั้งโรงพยาบาลที่เป็นของรัฐบาล และเอกชน ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ส่วนเจ้าหน้าที่ประเภทอื่น เช่น ผู้ช่วยพยาบาล (Practical Nurse) และพนักงานผู้ช่วย (Aids) ไม่อยู่ในขอบข่ายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย จะศึกษาเฉพาะพยาบาลที่ทำหน้าที่ให้บริการพยาบาลต่อผู้ป่วย ตั้งแต่ระดับพยาบาลประจำการ, พยาบาลหัวหน้าตึก และพยาบาลผู้ตรวจการเท่านั้น จะไม่รวมถึงพยาบาลที่ทำหน้าที่ทางด้านการศึกษาโดยตรง และตัวแทนของพยาบาลที่ทำการศึกษานั้นจะต้องประจำอยู่ในโรงพยาบาลแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะความพึงพอใจในงานของประชากรที่ใช้ในการวิจัยที่มีต่องานในข้อคำถาม ตามข้อทดสอบย่อยต่าง ๆ โดยมิได้มุ่งศึกษาสาเหตุของแต่ละเรื่องแต่อย่างใด

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาล เป็นการวิจัยในลักษณะการบริหารงานบุคคล ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์จากผลของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อผู้บริหารจะได้ทราบและเข้าใจความพึงพอใจในงานของพยาบาลว่ามีมากน้อยเพียงใด

2. เพื่อจะได้ทราบว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลที่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน ตลอดจนระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกันนั้น จะมีความพึงพอใจในงานแตกต่างกันหรือไม่

3. ผลของการวิจัย จะเป็นแนวทางช่วยให้ผู้บริหารนำไปปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมให้พยาบาลมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้น อาจจะช่วยลดปัญหาการลาออก เปลี่ยนอาชีพ และการเบื่องานของพยาบาลลงได้

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า

1. แบบสำรวจความพึงพอใจในงานของพยาบาลที่สร้างขึ้น สามารถวัดความพึงพอใจในงานของพยาบาลได้

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะตอบสนองต่อข้อคำถามของแบบสำรวจ ตรงตามความคิดเห็นที่เขามีต่องานในโรงพยาบาลที่ปฏิบัติอยู่ตามความเป็นจริง

คำจำกัดความ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอให้คำจำกัดความของคำบางคำเพื่อความสะดวกในการแปลความหมายและความเข้าใจตรงกันดังนี้

ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของพยาบาลที่มีต่อบรรดาตัวแปรต่าง ๆ คือ สภาพการทำงาน เพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา เงินเดือน และสวัสดิการ โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคงปลอดภัย และศักดิ์ศรีของอาชีพ เป็นไปในทางบวก

ความไม่พึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของพยาบาลที่มีต่อบรรดาตัวแปรต่าง ๆ คือสภาพการทำงาน เพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา เงินเดือน และสวัสดิการ โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคงปลอดภัยและศักดิ์ศรีของอาชีพ เป็นไปในทางลบ

สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมตัวพยาบาลที่มีความกระทบกระเทือนต่อสุขภาพทางร่างกาย อันครอบคลุมไปถึง ความสมดุลย์ของปริมาณงาน สถานที่ทำงาน บริการเกี่ยวกับของเครื่องใช้ในการทำงาน การจัดเวร ลักษณะของงาน การหยุดพักผ่อน สิ่งเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการทำงานประจำวันของพยาบาล

เพื่อนร่วมงาน หมายถึงการอยู่ร่วมกัน พบปะสังสรรค์ การทำงานร่วมกัน การปรึกษาหารือ และความเห็นอกเห็นใจกันในระหว่างเพื่อนพยาบาลที่ทำงานร่วมกัน

การปกครองบังคับบัญชา หมายถึงลักษณะของผู้บังคับบัญชาในฐานะผู้นำ และเป็นหัวหน้าทางฝ่ายพยาบาล จำเป็นจะต้องเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน สวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดทั้งเป็นผู้มี บทบาทอันสำคัญ ในการประสานสามัคคีของผู้ใต้บังคับบัญชา และมอบหมายงานพิจารณาความดีความชอบ ตลอดจนการเลื่อนตำแหน่ง ตามความเป็นธรรม

เงินเดือน และ สวัสดิการ หมายถึง เงินเดือนและสวัสดิการต่าง ๆ ที่พยาบาลได้รับจากหน่วยงาน เช่นเงินตอบแทน วันหยุด ที่พักอาศัย อาหาร การดูแล เมื่อเจ็บป่วย ตลอดจนความเกื้อกูลต่าง ๆ ที่โรงพยาบาลจัดให้กับพยาบาล

โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน หมายถึง โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ตามหน้าที่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ความก้าวหน้าในการได้เลื่อน เงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง การศึกษาอบรมต่าง ๆ ตลอดจนโอกาสก้าวหน้า อันเนื่องมาจากความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน

ความมั่นคงปลอดภัย หมายถึง ความมั่นคงในการทำงานตามหน้าที่ ความมีอิสระในวิชาชีพ การได้รับความเป็นธรรม และความคุ้มครองจากผู้บังคับบัญชา การมอบหมายงานเป็นไปอย่างเหมาะสม และได้รับความเป็นธรรมและยุติธรรมในการทำงาน

ศักดิ์ศรีของอาชีพ หมายถึงพยาบาล มีความรัก และภูมิใจในวิชาชีพ และเห็นว่าอาชีพพยาบาล มีเกียรติ และมีความจำเป็นต่อสังคม เป็นที่ยกย่องของเพื่อนร่วมงานในอาชีพอื่น และมีความผูกพันธ์ต่อสถาบันและวิชาชีพ

โรงพยาบาล คำว่าโรงพยาบาล หมายถึง สถานที่ที่ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วย

โรงพยาบาลรัฐบาล หมายถึง โรงพยาบาลที่ตั้งขึ้นด้วยเงินทุนของรัฐบาล เทศบาล หรือองค์การกุศล โรงพยาบาลเหล่านี้ไม่มีขอบเขตจำกัดว่าจะให้บริการแก่บุคคลกลุ่มใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการบริการที่เปิดทั่ว ๆ ไป แก่บุคคลทุกประเภท เช่น โรงพยาบาล ศิริราช จุฬาลงกรณ์ วชิระ ภูมิพลฯ หญิง ฯลฯ โรงพยาบาลเหล่านี้ได้รับงบประมาณบางส่วนจากรัฐบาล เทศบาล กองทัพ ประกอบกับการบริจาคจากประชาชนผู้สนใจ เป็นการช่วยให้โรงพยาบาลเหล่านี้บริการประชาชนทั่วไปได้ตามความเหมาะสม

โรงพยาบาลเอกชน หมายถึง โรงพยาบาลที่ตั้งขึ้นโดยองค์การ เอกชน หรือมูลนิธิต่าง ๆ โรงพยาบาลเหล่านี้มีการให้บริการที่ต้องการการตอบแทน ทางการเงินที่ค่อนข้างสูง หากจะมีการลดหย่อนก็เป็นเพียงเฉพาะกลุ่มบุคคล บางจำพวก ที่โรงพยาบาลนั้น ๆ ได้ตั้งกฎเกณฑ์ให้ยกเว้นไว้ อันได้แก่ โรงพยาบาล มิชชั่น เซ็นต์หลุยส์ กรุงเทพคริสเตียน หัวเฉียว เทียนฟ้ามูลนิธิ สยาม ฯลฯ

โรงพยาบาลที่มีนักเรียนพยาบาลมาฝึกงาน หมายถึงโรงพยาบาลที่ตั้งขึ้นและเตรียมสำหรับเป็นสถานที่ศึกษาทางด้านปฏิบัติ ของนักเรียนพยาบาลหรือนักศึกษาพยาบาลที่เรียนวิชาพยาบาล ตามหลักสูตรการศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน (Basic Program) หรือสูงกว่า เท่านั้น

วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพยาบาลระดับพยาบาลวิชาชีพ (Professional Nurses) ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้บริการผู้ป่วยตั้งแต่ระดับพยาบาลประจำการ หัวหน้าตึก และผู้ตรวจการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั้งที่เป็นของรัฐบาลและของเอกชน ที่มีนักเรียนมาฝึกงานและไม่มีนักเรียนมาฝึกงาน และได้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแห่งนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยการสุ่มตัวอย่าง พยายามให้ได้ประชากรกลุ่มละเท่า ๆ กันประมาณกลุ่มละ 80 รวม 320 คน โดยพยายามให้เป็นตัวแทนของประชากรที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป, 6-10 ปี และ 1-5 ปี ในจำนวนเท่า ๆ กัน

2. เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นเพื่อวัดความพึงพอใจในงานของพยาบาล จะสร้างเป็นแบบสำรวจประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่สร้างขึ้นเอง โดยได้ทดลองใช้ Pre-test กับตัวแทนกลุ่มตัวอย่างมาก่อนแล้วปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่เชื่อถือได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำแบบสำรวจไปแจกและรวบรวมกลับด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติโดยหาค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบความพึงพอใจในงานของพยาบาลในโรงพยาบาล